

Jak vypadá patchworková domácnost

JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ,
prezidentka Unie rodinných advokátů

Ó, jak to mají mladí lidé při prvním sestěhování jednoduché. Patchworkové domácnosti jsou mnohem složitější. Tedy domácnosti těch, kteří se rozvedli nebo rozešli se svými partnery či manžely a teď zkoušejí žít spolu s tím novým, druhým, třetím, čtvrtým. Podruhé. Nebo potřetí. Počtvrté už se to přece musí podařit. Ted' už budeme jenom šťastni.

Těžší je to přitom pro toho, kdo se přestěhuje ke svému novému, rozvedenému nebo rozloučenému partnerovi.

„Je to od teď i tvoje domácnost,“ řekne ten druhý, milující partner. A určitě to myslí upřímně. Ale slova nejsou tak důležitá jako zvyky.

Každá domácnost má po letech dané uspořádání. V každé domácnosti se věci dějí jinak, a ten nově příchozí o tom nic neví. Jak a kde se zavírají dveře. Jak a kde se čím svítí. Kolik vody se leje do varné konvice. Jak se ukládají věci do myčky. Jak se používá zubní pasta. Kde stojí mýdlo a kde toaletní papír.

Jak se zásobuje lednička a spíže. Co kam patří. Jak velké zásoby se nakupují, od jakých značek. Jak se s tím vším doma hospodaří. Do jakého hrnku se nalévá čaj a do jaké sklenice nikdy nepatří voda. Kdy se zapalují svíčky a zda mohou v uzavřeném místnosti i vonět.

Jak a kdy se otevírají a zavírají okna, kdy se zatahují a roztahují závěsy. Jak a kam se skládá prádlo. Na které straně postele se spí, jak se usíná a jak se probouzí. Co se žehlí a co se nežehlí. Co se dělá na jaře, co v létě, co na podzim a co v zimě. Co se dělá vždycky před spaním a co po probuzení. Co se nikdy nedělá při snídani. Jak a kdy se vynáší koš. Co a jak vaří, co se snídá, kdy se jí, co se kdy nejí. Jídla, co se nikdy nekupují. Co se smí vyhodit a kdy. Co se vždycky musí dojít. Co se nikdy nejí a nepije. Co se dělá nejprve a co potom.

Co se kdy nosí a kdy se mění sezónní oblečení. Jak se zalévají kytky. Jak a co se jak často uklízí. Kam se dává došlá pošta, aby se nikam neztratila. Kam se pokládají klíče. Kam a jak se zařazují vyřízené doklady, výzvy, složenky a mnohé další věci. Kdy a kde se provozuje sex, jak často, s čím, jak, jak dlouho, v jakém oblečení. Hygiena s tím vším spojená. Kdy se chodí do postele. Kam patří boty, papuče, klobouky, bundy. Jak a kde se smí sušit deštník. Kdo má co v domácnosti na starosti. Kdo dělá tohle a kdo tohle nikdy nedělá. Kdo co zařizuje a co jsou mužské a ženské práce.

Tisíce pravidel, jak se co má, tedy musí dělat. Podvědomé, do masa vzrostlé věci, kroky, zásady, rituály, pravdy a pravidla.

Nikdo si to předem neuvědomuje. Nikdo nečeká, jak je to složité. Tisíce pravidel, která se rodila léta a dnes už jsou z nich železobetonové zvyky. Rodinné rituály.

Život není fér ani spravedlivý. Kdo v domácnosti bydlí léta, nechápe nově příchozího. Co za divné způsoby si to přinesl? Domácí pán či paní očekává automatické plnění všech těch svých

nepsaných zvyků, někdy rozumných, ale povětšinou jen ritualizovaných. A někdy naprosto bláznivých a ulítlých. Takhle se to prostě dělalo vždycky. Takhle to dělala moje matka. Takhle to budeš dělat taky.

Trvá na nich. Vynucuje je. Poučuje. Komanduje. Tohle se bude dělat takto. Stačí přece, když si to zapamatuješ. Ten, s nímž jsem žil nebo žila předtím, to přece takhle vždycky dělal. Bez řečí a bez cavyků.

Ten, který přichází, to má mnohem složitější. Má dobrou vůli, miluje přece, ale nechce se rozplynout v pokynech těch druhých. Nechce jen poslouchat. Nechce s novým partnerem změnit své zvyky, svá pravidla, své rituály. Nebo je aspoň nechce měnit všechny. Všechny rituály té nové domácnosti si ani nedokáže všechny zapamatovat. Není přece ve škole ani v práci. Jde mu z toho hlava kolem. Nenapadlo ho, jak je to soužití s novým dospělým a hotovým partnerem těžké. Jak se musí hlídat, jak musí své chování kontrolovat. Uvědomuje si to vůbec jeho partner?

A taky chce zůstat sám sebou. Ten příchozí, co se přistěhuje, to má mnohem těžší. Ale složitě a nečekaně to vlastně mají oba. A předem to nikdo z nich neví.

Co by se měli partneři patchworkové domácnosti říct, vyjasnit, spolu přecíst? Co by asi měl jeden druhému napsat?

Modlitba nového příchozího do patchworkové domácnosti

Miláčku můj milý, nový, patchworkový. Prosím, přemýšlej o následujících větech.

Je to pro mě velmi těžké. Jsem plna pochopení a účasti. A odmlouvám jen výjimečně. Ale nedokážu se naučit všechno.

Nedokážu si všechna ta pravidla ani zapamatovat. A někdy vlastně zoufale nechci. Chci aspoň trochu i v nové domácnosti žít po svém. Jinak budu utíkat, abych si chvílkami mohla dělat věci,

jak je mám naučené já. Anebo se uzamknu do sebe. Nebo budu rebelovat, vzpouzet se a nenávidět tě. A to všechno bude špatně, budeme se hádat, budeme mlčet a naše láska se pomalu anebo rychle vytratí.

Kdyby ses přestěhoval ty ke mně, bylo by to přesně naopak. Ale je to tak, jak to je, a přizpůsobovat se musím já. Zuřím z toho a v duchu ječím.

Prosím, přemýšlej o tom. Mysli na to, jak to mám složité. Nenuť mě do svých zvyků, není-li to pro náš společný život absolutně nevyhnutelné. Mysli někdy na to, že já to něco desítky let dělám jinak.

Prosím, nech mě přinést do společné domácnosti své rituály, své zvyky, své podivnosti.

Jinak to nebude i má domácnost.

Jinak tam budu pořád jenom hostem. Hostem, který si dává pantofle přesně tam, kam mu ukážeš.

Děkuji.

Miluji tě.

Tvá patchworková žena.

A jak by své nové patchworkové ženě její milý na tuto modlitbu asi odpověděl?

Moje milá nová patchworková žena.

Děkuji ti za tvou upřímnost, za tvou otevřenost. Přemýšlel jsem, že ti odpovím, proč u nás doma dělám právě to, co dělám, proč ty jednotlivé věci očekávám a vyžaduji. Proč konvici na čaj naplňuji jen do jedné třetiny, proč trvám na zavírání oken či dveří, na nákupu jen takového množství jídla, jaké my dva dokážeme spotřebovat, na tom, abys mluvila polohlasně, aby tě přes tenkou zeď neslyšeli sousedé, zatímco ty jsi z domku zvyklá mluvit nahlas. Nejprve jsem si říkal, že mám pro své chování vždycky a všude racionální argumenty. Velmi jsem o tom přemýšlel, ale pak jsem pochopil, že všechny své zvyky, domácí tradice a pravidla rozumově zdůvodnit nelze.

Lidé nepřemýšlejí u každého kroku. Přemýšlet a kontrolovat se lze jen omezeně. Patnáct minut? Dvacet? Hodinu? Pak už je to moc únavné

a člověk jede na autopilota. Věci dělá automaticky. Možná už ani neví proč. Prostě ze zvyku. Takhle to dělávala moje matka, tak mě to naučila, tak jsem to odkoukal. Dnes mi to připadá přirozené a vše odlišné je divné, cizí, nepochopitelné.

Dělám všechny ty pohyby, ty kroky, ty rituály bezmyšlenkovitě, jako tisíce dalších. Nepřemýšlím o nich. A nechci o každém pohybu přemýšlet. To přece není přirozené. Pro mě není. Většinu věcí doma ty i já děláme automaticky, nepřemýšlíme o nich. Nejde to ani. Mozek potřebujeme na jiné věci. Ale teď už to oba víme.

Možná bych tě nemusel tolik napomínat a opravovat. A ty by sis zase nemusela tak často stěžovat. Že pořád děláme já nebo ty něco špatně. Mluvím, když jsi ke mně obrácena zády nebo jsi v koupelně. Hulákáš na celý byt. Skáču ti do řeči. Doříkávám za tebe. Vrážím do tebe. Zakrývám ti výhled na přechodu. Řešíš věci u snídaně, kdy ještě nejsem skoro ani probuzený...

Ano. To všechno dělám. Nemůžu si pomoci. Je to má přirozenost. Takhle se chovám. To jsem já. Odpuť. Zkusím se polepšit. Ale všechno pokaždé neuhlídám. To bych se musel kontrolovat pořád.

Máme oba před sebou hodně učení, ale máme taky velikou motivaci to zvládat. Už nebude žádná další šance. Nauč mě něco jiného. Nemám nic než jen tebe. A to mě drží naživu.

Děkuji ti.

Tvůj patchworkový muž

Tak jim oběma i všem těm novým partnerům všichni držíme palce. Ani nevědí, jak těžké to mají. A jak moc jim hrozí, že ani ten druhý či třetí vztah jim nevydrží.

Autorka je nezávislou senátorkou a prezidentkou Unie rodinných advokátů